

МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ПОЛІТОЛОГІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

ЗАТВЕРДЖЕНО:
протокол засідання кафедри
«27» серпня 2021 року № 1

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МЕТОДОЛОГІЯ ТА МЕТОДИКА ПОЛІТОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

Освітньо-професійна програма «Політологія» перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

спеціальність 052 Політологія

факультет Історичний

2021- 2022 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Методологія та методика політологічних досліджень» для здобувачів ОПП «Політологія» спеціальності 052 Політологія.

Розробник:

Пашина Н. П., доктор політичних наук, професор, професор кафедри політології та міжнародних відносин.

© Пашина Н. П., 2021 рік

© Маріупольський державний університет, 2021 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 05 – Соціальні та поведінкові науки	Обов'язкова	
	052 Політологія		
Модулів – 2	Спеціальність Політологія	Рік підготовки:	
Змістових модулів –15		2-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин - 150		3-й	3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 3 Кількість кредитів – 5	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Бакалавр	Лекції	
		40 год.	2.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	2.
		Самостійна робота	
		88	145.
		Індивідуальні завдання:	
2 год.	1.		
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 60/90

для заочної форми навчання – 4 / 146 год.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення курсу: «Методологія та методика політологічних досліджень» полягає в підготовці майбутніх спеціалістів з політології, які можуть організувати наукове дослідження із застосуванням спеціальних методик та технології політологічних досліджень.

Завдання курсу:

- 1) забезпечити фундаментальними знаннями про науку, як сферу людської діяльності, спрямовану на вироблення нових знань про природу, суспільство і мислення, закономірності функціонування, структуру, функції і динаміку наукового знання та наукової діяльності;
- 2) забезпечити володіння загальними принципами і технологіями наукової праці, основними елементами наукової комунікації, організації праці науковця;
- 3) надати глибинні знання про загальнонаукову та конкретно наукову методологію, методи і техніку, що використовуються на емпіричному і на теоретичному рівнях наукового дослідження;
- 4) забезпечити володіння методології та методами досліджень у політичній науці: загальними, загально логічними, емпіричними, якісними та кількісними методами досліджень в політології;
- 5) забезпечити володіння конкретно науковими методами політологічних досліджень: системним, інституціональним, структурно-функціональним, біхевіористським, порівняльним;
- 6) забезпечити вміння пошуку інформації в спеціалізованій літературі, використовуючи різноманітні ресурси: журнали, бази даних, on-line ресурси;
- 7) забезпечити здатність до організації наукового дослідження, планування основних етапів, формулювання проблеми та завдань дослідження;
- 8) забезпечити володіння навичками основних форм наукової роботи студентів: вивчення першоджерел, робота над статтями, тезами та доповідями.

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі – обов'язкова з циклу дисциплін професійної підготовки.

Передумови для вивчення дисципліни – опанування знаннями та навичками з дисциплін «Вступ до спеціальності», «Інформаційні системи та технології», «Академічне письмо».

Результати навчання. Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні: застосовувати теоретико-методологічні знання методології та організації науково-дослідної роботи політолога, мати уявлення про наукову творчість, конкретні практичні знання і навички, необхідні для успішної дослідницької діяльності в сфері політології.

Перелік компетентностей

<p>Інтегральна компетентність</p>	<p>Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки.</p>
<p>Загальні компетентності</p>	<p>ЗК01. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК05. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.</p> <p>ЗК06. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p>
<p>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)</p>	<p>СК01. Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.</p> <p>СК04. Здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.</p> <p>СК06. Здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.</p> <p>СК07. Здатність застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності.</p> <p>СК08. Здатність конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу.</p> <p>СК09. Здатність презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень для фахівців та нефаківців.</p> <p>СК12. Здатність володіти методами структурно-функціонального аналізу політичних і економічних інститутів різних країн і регіонів світу з врахуванням їхньої історико-культурної специфіки.</p>
<p>Результати навчання</p>	<p>РН01. Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності.</p> <p>РН05. Вміти використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.</p> <p>РН06. Знати свої права та обов'язки як члена демократичного суспільства та використовувати їх у професійній діяльності.</p> <p>РН08. Вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.</p> <p>РН11. Застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій</p>

	<p>діяльності.</p> <p>PH13. Вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.</p> <p>PH14. Застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності.</p> <p>PH15. Конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу.</p> <p>PH16. Презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень фахівцям і широкій аудиторії, засобам масової інформації, експертам з інших галузей знань.</p>
--	---

3. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1.

ЗАГАЛЬНА МЕТОДИКА НАУКОВОЇ ТВОРЧОСТІ

- Тема 1. Наука як сфера людської діяльності
- Тема 2. Наукова комунікація.
- Тема 3. Психологія і технологія наукової творчості
- Тема 4. Методологія наукового дослідження
- Тема 5. Методи і техніка дослідження
- Тема 6. Застосування логічних законів і правил

МОДУЛЬ 2.

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОЛІТИЧНОЇ РЕАЛЬНОСТІ

- Тема 7. Методологія та методи досліджень у політичній науці.
- Тема 8. Системний метод в політології.
- Тема 9. Інституціональний підхід до вивчення політичних процесів.
- Тема 10. Структурно-функціональний аналіз в політології.
- Тема 11. Біхевіористський підхід в політологічних дослідженнях.
- Тема 12. Порівняльний аналіз як метод політологічних досліджень
- Тема 13. Інформаційна база наукових досліджень
- Тема 14. Організація наукового дослідження.
- Тема 15. Науково-дослідницька діяльність студентів

4. Структура навчальної дисципліни

Матеріали до лекційних та семінарських занять можна знайти на сайті

Навчального порталу МДУ - Moodle МДУ

<http://moodle.mdu.in.ua/course/view.php?id=7442>

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
МОДУЛЬ 1.												
ЗАГАЛЬНА МЕТОДИКА НАУКОВОЇ ТВОРЧОСТІ												
1.Наука як сфера людської діяльності	10	2	2			6						
2.Наукова комунікація.	8	2				6						
3.Психологія і технологія наукової творчості	12	4	2			6						
4.Методологія наукового дослідження	12	4	2			6						
5.Методи і техніка дослідження	10	4				6						
6.Застосування логічних законів і правил	8	2				6						
Разом за модулем 1	60	18	6			36						
МОДУЛЬ 2.												
МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОЛІТИЧНОЇ РЕАЛЬНОСТІ												
7.Методологія та методи досліджень у політичній науці.	12	4	2			6	2	2				
8.Системний метод в політології.	10	2	2			6						
9.Інституціональний підхід до вивчення політичних процесів..	9	2	1			6						
10. Структурно-функціональний аналіз в політології.	9	2	1			6						
11.Біхевіористський	9	2	1			6						

підхід в політологічних дослідженнях												
12.Порівняльний аналіз як метод політологічних досліджень	9	2	1			6						
13.Інформаційна база наукових досліджень	14	4	4			6						
14.Організація наукового дослідження.	12	2	2			6	2		2			
15.Науково-дослідницька діяльність студентів	8	2			2	4						
Разом за модулем 2	90	22	14		2	52	2		2			
<i>Усього годин</i>	150	40	20		2	88	2		2			4

5. Перелік тем і зміст семінарських занять

№ з/п	Назва теми та стислий зміст роботи	Мета роботи	Кількість годин	Результат навчання (РН) за ОП
1.	Наука як сфера людської діяльності 1. Наука та її основні поняття. 2. Наукова діяльність.	Вивчення теоретичних основ наукової діяльності	2	РН01,РН05, РН06, РН08, РН11, РН13, рн14, РН15, РН16.
2.	Психологія і технологія наукової творчості 1. Виховання творчих здібностей 2. Основні психологічні риси діяльності вчених 3. Особливості розумової праці	Вивчення психологічних особливостей наукової творчості	2	РН01, РН06, РН08, РН13, рн14, РН15, РН16.
3.	Методологія та методи наукового дослідження. 1. Методологія дослідження. 2. Методи і техніка дослідження. 3. Застосування логічних законів і правил.	Вивчення методології та методів наукового дослідження	2	РН01,РН05, РН06, РН08, РН11, РН13, рн14, РН15, РН16.
4.	Методологія та методи досліджень у політичній науці 1. Загальні методи дослідження політичних об'єктів (підходи). 2. Загальнологічні методи	Вивчення загальних, загальнологічних, емпіричних, якісних та кількісних методів досліджень у	4	РН01,РН05, РН06, РН08, РН11, РН13, рн14, РН15, РН16

	дослідження в політології. 3. Методи емпіричних досліджень в політології 4. Якісні та кількісні методи досліджень у політичній науці.	політичній науці.		
5.	Спеціальні методи дослідження в політології 1. Системний метод в політології. 2. Інституціональний підхід до вивчення політичних процесів. 3. Структурно-функціональний аналіз в політології. 4. Біхевіористський підхід в політологічних дослідженнях. 5. Порівняльний аналіз як метод політологічних досліджень	Вивчення спеціальних методів дослідження в політології	4	PH01,PH05, PH06, PH08, PH11, PH13, рн14, PH15, PH16
6.	Інформаційна база наукових досліджень 1. Роль інформації у наукових дослідженнях та класифікація наукових документів 2. Структура та призначення наукових документів 3. Принципи збору інформаційного матеріалу	Вивчення інформаційної бази наукових досліджень	4	PH01,PH05, PH06, PH08, PH11, PH13, рн14, PH15, PH16
7.	Організація наукового дослідження. 1. Сутність та основні етапи організації досліджень 2. Вибір проблеми та вимоги до теми дослідження 3. Конкретизація проблеми дослідження 4. Основи методики планування наукового дослідження 5. Застосування системного підходу в наукових дослідженнях	Вивчення процесу організації наукового дослідження	2	PH01,PH05, PH06, PH08, PH11, PH13, рн14, PH15, PH16

6. Самостійна робота

№ з/п	Зміст роботи	Кількість годин
1	Підготовка до лекційних занять	20
2	Підготовка до практичних/семінарських/лабораторних занять	40
3	Підготовка до заліку	10
4	Виконання індивідуальних завдань (зазначаються види завдань)	20
	Разом	90

7. Індивідуальне науково-дослідне завдання

Матеріали до індивідуального науково-дослідного завдання можна знайти на сайті Навчального порталу МДУ

- Moodle МДУ <http://moodle.mdu.in.ua/course/view.php?id=7442>

Модуль I. 1. Обґрунтування теми наукового дослідження за темою курсової роботи.

Модуль 2. 1. Збір інформаційних матеріалів за темою курсової роботи.

2. Підготовка реферату: використання спеціальних методів політологічних досліджень за темою курсової роботи.

РЕФЕРАТИ

1. Структурно-функціональний метод в політології
2. Застосування системного методу у політологічних дослідженнях.
3. Інституціональний метод дослідження політичних явищ.
4. Біхевіористський метод в політології.
5. Роль соціологічного методу у політологічних дослідженнях.
6. Психологічний метод в політичній науці.
7. Синергетичний підхід до аналізу політики.
8. Метод Дельфі у політології.
9. Метод ПАТЕРН у політології.
10. Ситуаційний аналіз (кейс-стаді) політичних проблем.
11. Метод моделювання в політології.
12. Метод контент-аналізу в дослідженні політики.
13. Якісні методи дослідження в політичній науці.
14. Кількісні методи політологічних досліджень.

8. Методи навчання

З метою активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів при вивченні дисципліни «Методологія та методика політологічних досліджень» використовуються наступні навчальні технології: проблемні лекції, творчі завдання, робота в Інтернет, кейси, презентації, рольові ігри, візуальне супроводження навчального процесу (відео презентації, відеозаписи тощо).

Для засвоєння теоретичного матеріалу студент у першому та другому модулі готує індивідуальні завдання, які пов'язані з темою його курсової роботи.

9. Засоби діагностики результатів навчання

Контроль за рівнем підготовки студентів здійснюватиметься, як:

- поточний (перевірка знань на семінарах, за допомоги виконання самостійних домашніх завдань, модульної контрольної роботи);
- підсумковий — семестровий (у вигляді заліку).

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота	Підсумковий залік	Сума
---	-------------------	------

модуль 1	модуль 2	СРС	Інд. З.		
3 семінарських заняття по 6 балів = 18 балів	4 семінарських заняття по 6 балів = 24 балів	15 балів	18 балів	25 балів	100 балів

10. Критерії оцінювання

Семінарські заняття	
0 балів	- відсутність на занятті з поважної чи неповажної причини; - відмова від відповіді на запитання за змістом теми;
1 бал	- фрагментарне відтворення незначної частини навчального матеріалу;
2 бали	- відтворення менше половини навчального матеріалу; - відсутність правильної відповіді на додаткові запитання або відмова від відповіді на них.
3 бали	- демонстрація знань і розуміння основних положень навчального матеріалу з теми, правильна, але недостатньо обґрунтована відповідь.
4 бала	- відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак містить неточності.
5 балів	- демонстрація глибоких, міцних знань; - аргументоване використання набутих знань;
6 балів	- самостійний аналіз, оцінка, узагальнення навчального матеріалу; повна та логічна відповідь на додаткові запитання за змістом теми.
Самостійна робота здобувача освіти	
0 балів	- відмова від відповіді на запитання за змістом теми; - фрагментарне відтворення незначної частини навчального матеріалу; - відтворення менше половини навчального матеріалу; - відсутність правильної відповіді на додаткові запитання або відмова від відповіді на них.
0,5 балів	- демонстрація знань і розуміння основних положень навчального матеріалу з теми, правильна, але недостатньо обґрунтована відповідь; - відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак містить неточності.
1 бал	- демонстрація глибоких, міцних знань; - самостійний аналіз, оцінка, узагальнення навчального матеріалу; повна та логічна відповідь на додаткові запитання за змістом теми.

Індивідуальне науково-дослідне завдання

0 балів	- відсутність індивідуального науково-дослідного завдання
1-5 балів бал	- часткове виконання індивідуального науково-дослідного завдання та відсутність реферату;
5-10 балів	- виконання індивідуального науково-дослідного завдання, але відсутність реферату;
10-18 балів	- виконання індивідуального науково-дослідного завдання та написання реферату;

Підсумковий залік – тести: 1 правильна відповідь – 1 бал (0-25 балів).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Рекомендована література

Основна література

1. Батракова І. В. Аналіз документів у політичній науці / І. В. Батракова, М. В. Сомов // Політична наука: Методи дослідження : підручник / [О. А. Габріелян та ін.] ; за ред. О. А. Габріелян. – К. : ВЦ Академія, 2012. 320 с.
2. Вебер М. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика / Переклад з німецької О.Погорілого. – К.: ОСНОВИ, 1988. 534 с.
3. Гачкевич А. О. Метод моделювання в політології / А. О. Гачкевич // Політична наука: Методи дослідження : підручник / [О. А. Габріелян та ін.] ; за ред. О. А. Габріелян. К. : ВЦ Академія, 2012. 320 с.
4. Горбатенко В.П. Політичне прогнозування: теорія, методологія, практика / В.П. Горбатенко / Ін-т держ. і права ім. В.М.Корецького НАН України. К.: Генеза, 2006. – 395 с.
5. Истон Д. Категории системного анализа политики / Д. Истон // Філософія політики: Хрестоматія: у 4 т. / Авт.-упоряд. В.П. Андрущенко (кер.) та ін. К.: Знання України, 2003. Т. 3. С. 217-233.
6. Корнієнко В. О. Моделювання процесів у політико-комунікативному просторі : монографія / В. О. Корнієнко, С. Г. Денісюк, А. А. Шиян. – Вінниця, 2010. 210 с.
7. Мангейм Дж. Б., Рич Р. К. Политология. Методы исследования: Пер. с англ. / Предисл. А.К. Соколова. – М.: Издательство “Весь Мир”, 1997. 544 с.

8. Методика та організація наукових досліджень : Навч. посіб. /С. Е. Вазинський, Т І. Щербак. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
9. Неліпа Д. В. Основні етапи проведення системного аналізу в політологічних дослідженнях / Д. В. Неліпа // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. - 2011. - Вип. 6. - С. 106-116. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzpiend_2011_6_12.
10. Неліпа Д. Системний аналіз в політології: теорія, методологія, практика / Д. Неліпа. – К. : Центр учбової літератури, 2011. 312 с.
11. Новакова О. В., Пашина Н. П. Політичні процеси та політичні відносини К.: Вид-во НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2016. 359с. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/11639>
12. Новакова О.В., Пашина Н.П. Аналіз державної політики: навчальний посібник. Вид. 2-е, перероб. і доп. Маріуполь: Вид-во Маріупольського державного університету, 2017. 304 с. URL: http://repository.mdu.in.ua/jspui/bitstream/123456789/162/1/analiz_derzh_polityky.pdf
13. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. К.: Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
14. Основи наукових досліджень: навч. посіб. / за заг. ред. Т. В. Гончарук. — Тернопіль, 2014. 272 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/4874/3/.pdf>
15. Політична наука: Методи дослідження : підручник / [О. А. Габріелян та ін.] ; за ред. О. А. Габріелян. К. : ВЦ Академія, 2012. – 320 с. ;
16. Романюк А. Порівняльний аналіз політичних систем країн Західної Європи. Інституційний вимір / А.Романюк. Львів, 2004. 392 с.
17. Стеченко Д. М., Чмир О. С. Методологія наукових досліджень: Підручник. К.: Знання, 2005. – 309 с.
18. Сурмин Ю. П. Теория систем и системный анализ: учеб. пособие / Ю. П. Сурмин. — К. : МАУП, 2003. — 368 с.
19. Черныш Н. Основные понятия и положения социокультурного подхода и специфика их применения в социологии / Н. Черныш, О. Ровенчак // Социология: теория, методы, маркетинг. – 2006. – № 1. С. 37 – 54.
20. Шейко В.М., Кушнарченко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. - 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Знання Прес, 2002. 295 с.
21. Янг Е. Як написати дієвий аналітичний документ у галузі державної політики: Практичний посібник для радників з державної політики у Центральній і Східній Європі / Е. Янг, Л. Куїнн; пер. з англ. С. Соколик; наук. ред. пер. О.Кілієвич. К.: К.І.С., 2003. 120 с. URL: https://ipas.org.ua/old/doc/Analit_doc_UKR-Book_final.pdf
22. Almond G., Powell G. Comparative Politics: A Developmental Approach. – Boston: Little, Brown, 1969. – 340 p.
23. Almond Gabriel A. A Developmental Approach to Political Systems // World Politics. – 1965 - 17 (January). – P. 183-214.
24. Giddens A. Runaway World. How Globalization is Reshaping our Livers. Second Edition N.Y., Rout ledge, 2003. – 419 p.
25. Giddens A. The Third Way. The Renewal of Social Democracy. Cambridge, 1998. – 396 p.
26. Parsons Talcott. The Political Aspects of Social Structure and Progress. – Englewood. Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, 1966. – 543 p.

Література додаткова

1. Бойко-Бойчук Л. Синергетика як методологічний підхід до дослідження соціальних наук // Людина і політика. 2003. № 5. С.56-63.

2. Боришполец К. П. Методы политических исследований : учеб. пособие / К. П. Боришполец М., 2005.
3. Дегтярев А. А. Политический анализ как прикладная дисциплина: предметное поле и направление развития // Полис. 2004. № 1. URL: http://politanaliz.ru/articles_153.html
4. Кальниш Ю.Г. Політична аналітика в державному управлінні: теоретико-методологічні засади: Моногр. / Ю.Г. Кальниш. К.: Вид-во НАДУ, 2006. 272 с.
5. Малес Л. В. Міждисциплінарні можливості «соціокультурного» в аналізі сучасного суспільства / Л. В. Малес // Наукові студії Львівського соціологічного Форуму : збірник наукових праць. 2009. С. 151 – 155.
6. Малюк А. Майбутнє глобальної системи з точки зору світ-системного аналізу // Соціологія: теорія, методи, маркетинг 2000. С. 181-192
7. Методологія політичної науки: матеріали Всеукраїнської наукової конференції. Перші методологічні читання / Укл. Денисенко В.М., Угрин Л.Я. Львів: ЛНУ 2010. 130 с.
8. Михальченко М. Методологічні проблеми дослідження взаємодії соціально-правової держави і громадянського суспільства // Наукові записки / збірник. К.: ПІЕНД, 2004. С.23-35.
9. Мороз І.В. Структура дипломних, кваліфікаційних робіт та вимоги до їх написання, оформлення і захисту. К., 1997. 56 с.
10. Політологія / За ред. А.Колодій. К.: Ельга, Ніка-Центр, 2003. Кн.1: Політика і суспільство. – 664 с.
11. Чилкот Рональд Х. Теории сравнительной политологии. В поисках парадигмы / Пер. с англ. М.: ИНФРА-М, Издательство «Весь мир», 2001. 420 с.
12. Яковлев М. В. Застосування кейс-стаді як методу політичних досліджень: спроба типологізації. Наукові записки НаУКМА. Том 121. Політичні науки. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/3603/Yakovliev_Zastosuvannia_keis_stadi.pdf

Інтернет ресурси

1. Офіційне представництво Президента України: <http://www.president.gov.ua>
2. Офіційний портал Верховної Ради України <http://portal.rada.gov.ua/>
3. Урядовий портал <http://www.kmu.gov.ua/control/>
4. [Національна академія наук України](http://www.nas.gov.ua). URL: <http://www.nas.gov.ua>
5. [Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф.Кураса НАН України](http://www.ipiend.gov.ua). URL: <http://www.ipiend.gov.ua>
6. [Інститут держави і права ім. В.М. Корецького](http://idpnan.org.ua/). URL: <http://idpnan.org.ua/>
7. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
8. Фонд «Демократичні ініціативи». URL: <http://dif.org.ua/ua/>
9. Київський міжнародний інститут соціології. URL: <http://kiis.com.ua/ua/news/view-86.html>
10. Сайт Національної Парламентської бібліотеки України. URL: <http://www.nplu.kiev.ua/>
11. Сайт Українського незалежного центру політичних досліджень: <http://www.ucipr.kiev.ua/>
12. [Центр Разумкова](http://razumkov.org.ua/). URL: <http://razumkov.org.ua/>
13. Сайт Українського центру політичного менеджменту. URL: <http://www.politik.org.ua/>
14. Сайт журналу «Віче». URL: <http://www.viche.info/>
15. Сайт альманаху «Грані». URL: <http://www.grani.org.ua/>
16. Сайт наукового вісника «Гілея». URL: <http://www.gileya.org.ua/>
17. Наукова бібліотека Маріупольського державного університету. URL: <http://slibr.mdu.in.ua/>

13. Питання до заліку

1. Наука як сфера людської діяльності.
2. Наукова комунікація
3. Науково-дослідницька діяльність студентів.
4. Виховання творчих здібностей.
5. Методологія дослідження.
6. Методи і техніка дослідження.
7. Застосування логічних законів і правил.
8. Вивчення першоджерел як основна форма наукової роботи.
9. Загальні принципи наукової праці.
10. Основні елементи наукової організації праці науковця.
11. Етапи соціологічного дослідження та розробка програми дослідження.
12. Методологія дослідження у політичній науці.
13. Типи досліджень у політичній науці.
14. Якісні методи дослідження у політології.
15. Кількісні методи досліджень у політичній науці.
16. Аналіз політичного документа.
17. Організація творчої діяльності.
18. Робочий день та робоче місце науковця.
19. Оргтехніка, технічні засоби наукової діяльності.
20. Ділове спілкування та листування.
21. Організація і проведення соціологічних досліджень.
22. Етапи соціологічного дослідження.
23. Методика обробки одержаної інформації.
24. Обґрунтування обраної теми дослідження.
25. Когнітивні науки.
26. Методологія синергетики.
27. Курсова (дипломна) робота: загальна характеристика.
28. Послідовність виконання курсової (дипломної) роботи.
29. Керівництво курсовою (дипломною) роботою.
30. Курсова та дипломна роботи: загальна характеристика та етапи виконання.
31. Підготовка наукових публікацій, рефератів, доповідей з політології.
32. Наукова стаття.
33. Тези наукової доповіді (повідомлення).
34. Роль інформації у наукових дослідженнях та кваліфікація наукових документів.
35. Структура та призначення наукових документів.
36. Принципи збору інформаційного матеріалу.
37. Правила оформлення результатів наукових досліджень.
38. Складання плану науково-дослідної роботи
39. Методика підготовки та оформлення публікації.
40. Техніка написання тексту.

14. Політика навчальної дисципліни

1. Академічна доброчесність здобувачів є важливою умовою для опанування результатів навчання за навчальною дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролю.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;

- Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- Надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

МДУ виступає за дотримання принципів академічної доброчесності, тому обов'язково використовується сервіс з перевірки робіт здобувачів вищої освіти на плагіат – Unicheck, а також доступний безкоштовний сервіс, який здійснює перевірку на плагіат письмових робіт – EduBirdie <https://edubirdie.com/perevirka-na-plagiat>.

Порушенням академічної доброчесності, згідно із Законом України «Про освіту» (ст. 42 п. 4) вважається:

- **академічний плагіат** – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та / або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

- **самоплагіат** – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

- **фабрикація** – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

- **фальсифікація** – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

- **списування** – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;

- **обман** – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

- **хабарництво** – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;

- **необ'єктивне оцінювання** – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.

Наведений перелік не є остаточно вичерпним і не охоплює всіх діянь, що можуть містити ознаки порушення академічної доброчесності.

За порушення академічної доброчесності здобувачі вищої освіти можуть бути притягнені до наступної академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (поточний, підсумковий контроль, залік, іспит тощо);

- проведення додаткової перевірки всіх робіт авторства порушника;

- позбавлення наданих МДУ пільг з оплати навчання;

- оголошення догани із занесенням до особової справи порушника;

- відрахування з МДУ;

- інші, відповідно до вимог чинного законодавства та нормативних локальних актів МДУ.

Більш детально тут

Анкетування з академічної доброчесності:
<https://docs.google.com/forms/d/1VHzYkdFEGivtVl-dsENos1SCDRHfUpGia1YklgQK8j0/edit>

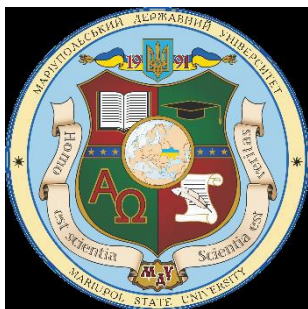
2. Здобувач має право на оскарження процедури проведення та результатів контрольних заходів згідно Положення про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти в МДУ.

3. Участь в анкетуванні. Наприкінці навчального семестру здобувачам буде запропоновано заповнити анонімну анкету щодо якості викладання вивчених навчальних дисциплін.

Заповнення анкети є важливою для вдосконалення освітнього процесу та системи внутрішнього забезпечення якості освіти МДУ та дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати вашу думку стосовно покращення змісту навчальних дисциплін.

4. Неформальна освіта. Це освіта, яка здобувається, як правило, за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій. Здобувач вищої освіти, який виявив бажання щодо визнання результатів, отриманих у неформальній освіті, звертається із відповідною заявою про визнання результатів, отриманих у неформальній освіті, в цілому для навчальної дисципліни /змістового модулю /практичних завдань з навчальної дисципліни/ завдань з практики тощо для здобувачів вищої освіти, до деканату факультету, на якому викладається навчальна дисципліна. Процедура зарахування здійснюється згідно Порядку визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті МДУ.

15. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Методологія та методика політологічних досліджень
Освітня програма	052 Політологія
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Кафедра, яка здійснює викладання	Політології та міжнародних відносин
Викладач ПБ, посада	Пашина Наталія Полікарпівна, професор кафедри політології та міжнародних відносин
Електронна адреса викладача	n.pashyna@mdu.in.ua
Консультації (дата, час, можливості он-лайн консультування)	Вівторок кожного тижня, 13.30, каб. 205 (Історичний факультет) або онлайн (платформи Google Meet, Viber)
Посилання на сторінку навчальної дисципліни на Навчальному порталі МДУ	http://moodle.mdu.in.ua/course/view.php?id=7442
Компетентності та програмні результати навчання	ЗК01-07. СК 03, СК04, СК06, СК07, СК08, СК09 РН01, РН02, ПН04, ПН06, ПН07, ПН08, ПН09, ПН10.

Семестр(и) вивчення	Обсяг (години/кредити)	Кількість аудиторних годин		Кількість, види індивідуальних завдань	Форма контролю
		лекції	семінар.		
3-й	150/5	40	20	3 доповіді, реферати	залік

Завідувач кафедри

Олена ГІЛЬЧЕНКО

Гарант ОП

Юлія КОНСТАТИНОВА